

Asociația Politologilor și istoricilor Pro Moldova a contestat ordinul ministrului educației cu privire la introducerea în școli de la 1 septembrie a cursului obligatoriu de „Istoria Românilor”.

Mai mulți membri ai Asociației, ce întrunește persoane competente și cu autoritate în domeniu și care dețin titluri academice și grade științifice, sînt convinși că ordinul este nelegitim și trebuie să fie anulat de către instanța de judecată. Intersele Asociației sînt reprezentate de avocatul Roman Aronov. Într-un interviu, acordat ziarului „Moldavskie Vedomosti”, Domnia Sa s-a referit la perspectivele acestui proces, fără precedent în țara noastră.

- Cînd vor începe audierile pe cazul intentat de Pro Moldova ?

- Cu această cerere s-au produs metamorfoze. La momentul desfășurării conferinței de presă cererea era deja în Cancelaria Curții de Apel Chișinău. Urma doar să fim anunțați despre locul și timpul ședinței completului de judecată cu audierile de rigoare. Dar, primind înștiințarea, am constatat cu mirare că ședința era anunțată pentru ziua de duminică, 29 iulie.

- Este normal pentru practica judiciară ca ședințele să fie fixate pentru duminică?

- Inițial am presupus că poate chestiunii noastre se dorește să i se acorde o atenție deosebită, din care cauză s-a decis ca ședința de judecată să se desfășoare într-o zi de odihnă, cu o concentrare maximală asupra acestui caz de exclusivitate. Deși, sîmbăta și duminica ședințe de judecată nu se țin. Este pentru prima dată, cel puțin în practica mea, cînd data indicată în citație corespunde unei zile de odihnă.

- Prin ce se explică astfel de decizie?

- Desigur că m-am adresat la Curtea de Apel după explicații. Acolo toate au fost reduse la o banală eroare. Adică, secretara, care a completat citația, pur și simplu a greșit data. După care mi-a fost înmînată altă citație, potrivit căreia ședința va avea loc pe data de 7 septembrie.

- La acea dată ordinul ministrului deja va intra în vigoare...

- Da. Or, dacă greșeala cu data a fost comisă nu întâmplător, existînd temeiul de a trăgăna procesul pînă în septembrie-octombrie, cînd judecătorii pleacă în vacanță, atunci planul și-a atins scopul. Vom pierde toată vara și chiar începutul de toamnă. Prima ședință va fi una preliminară, iar ședințele ulterioare judecătorul le poate amîna pentru termene și mai tîrzii. Însă sînt un avocat optimist și cred în triumful dreptății juridice în această problemă.

- În țara noastră au mai fost notate cazuri cînd ordinele șefilor instituțiilor de stat au fost contestate în judecată?

- Nu este în premieră cînd au fost acționate în judecată acte ale puterii executive, cu cererea de-a fi anulate. Dar este fără precedent o cerere de anulare a cursului „Istoria Românilor”. Toate chestiunile ce țin de limbă, istorie, identitate națională, neutralitate, în țara noastră mai întotdeauna au o încărcătură emoțională și poartă un mesaj politic. Acționări de succes în astfel de probleme nu am avut. Nimănui încă nu i-a reușit să le califice în manieră juridică și să le confere o perspectivă judecătorească adecvată. Odată am reclamat, la cererea unui client, un ordin, de asemenea de-al ministrului educației, cerînd racordarea programelor școlare la art.13 din Constituția Republicii Moldova.

- Este vorba de denumirea limbii?

- Da. Doar în toate orarele, anexele metodice și literatura de studii figurează sintagma „limba română”. Nu am găsit nicăieri, în nici un document ce organizează și reglementează procesul de studii, noțiunea de limbă moldovenească. Clientul a cerut, prin judecată, ca Ministerul Educației să fie obligat să-și adapteze toate documentele în conformitate cu legislația în

vigoare și Constituția RM. Însă instanța a găsit o soluție vicleană, refuzând să primească cererea, motivând că astfel de chestiuni țin de competența Curții Constituționale, unde avocatul Aronov n-are dreptul să se adreseze.

- Cererea de anulare a ordinului cu privire la introducerea cursului de „Istoria Românilor” va avea aceeași soartă?

- Ținând cont de experiență, eram pregătit pentru un refuz al instanței, motivat prin faptul că astfel de probleme nu țin de competența jurisprudenței civile.

- A avut vreun rol faptul că motiv pentru recurs a fost nu însuși ordinul, ci procedura apobării acestuia?

- În Moldova funcționează Legea „Cu privire la transparența procesului de luare a deciziilor” și Legea „Cu privire la actele normative emise de Guvern și alte organe ale administrației publice centrale și locale”. Acolo se arată clar că pentru asigurarea procesului democratic de aprobare a actelor normative, ultimele trebuie coordonate cu societatea civilă prin desfășurarea consultațiilor, anchetelor, inclusiv referendumuri și expertize. Analizând situația creată prin prisma legilor amintite, ordinul cu privire la introducerea cursului „Istoria Românilor” a fost aprobat fără astfel de coordonări. Despre asta am indicat în cerere. Deja am auzit părerea ministrului Șleahțișchi vizavi de această problemă. Dînsul consideră că ordinul a fost aprobat în strictă conformitate cu legislația, nu există vreun temei pentru abrogarea documentului și ordinul respectiv nu va fi anulat. Potrivit ministrului, toate consultările și coordonările au fost efectuate fără însă a fi prezentată vreo dovadă sau confirmare documentară. Posibil ca astfel de demonstrații să se facă în sala de judecată. Nu exclud că asemenea consultări au fost făcute cu cei care salută ideea. Numai că ordinul cu pricina n-a avut parte și de dezbateri critice, de alternativă.

- Acest dosar face parte din categoria celor, care pot ajunge la Curtea Europeană pentru Drepturile Omului?

- Dacă nu vom reuși să obținem un rezultat obiectiv la Curtea de Apel, atunci avem dreptul să ne adresăm la Curtea Supremă de Justiție. În caz că decizia Curții de Apel va rămîne neschimbată, nu vom mai avea la dispoziție mecanisme de drept pentru a ne apăra interesele.

Ceea ce înseamnă că timp de 6 luni vom fi în drept să ne adresăm la CEDO. Astfel de problemă ține de competența Curții Europene.

- Astfel de cauze au mai fost examinate la Strasbourg?

- Nu cred. Moldova este o țară mică, dar într-atît de specifică cu problemele sale încît ar putea fi un exemplu de experiență atît pozitivă, cît și negativă pentru multe state mari și practica judecătorească internațională. Totodată, vom insista ca reprezentanții societății civile, în speță Asociația politologilor și istoricilor Pro Moldova, să participe la procesul de luare a deciziilor. Ca să-și expună părerea. Această opinie poate fi ignorată, însă ea are dreptul de-a fi.

- Ați participat la întocmirea unui demers adresat Procuraturii Generale din partea unui grup de cetățeni vizavi de conținutul cursului de „Istoria Românilor”. Referindu-se la art.346 din Codul Penal al RM, clienții Dvs insistă asupra unei anchete pentru a stabili faptele de propagandă și ațuțare a învrăjbirii interetnice în cursul de „Istoria Românilor”. Ați primit vreun răspuns?

- A fost deschisă urmărire penală. Am fost cu clienții mei Koșelev și Șevcenko la Departamentul pentru urmăriri penale, este desemnat și un ofițer care se ocupă de acest caz. Au avut loc primele audieri ale declaranților, care și-au confirmat poziția, bazată pe propria lor inițiativă civică. În prezent se fac toate verificările circumstanțelor, enunțate de declaranți în plîngerile lor.

- Cît poate dura o astfel de anchetă?

- Codul Civil și Codul Penal nu indică careva termene pentru asemenea anchete. Există o asemenea noțiune ca „termen rezonabil”, luîndu-se în considerație dificultatea cazului, prezența părților, volumul de activități procesuale necesare, gradul de ocupare a ofițerului, concedii etc etc.

- Ar putea să se trăgăneze ani de zile. La fel cum se face cu ancheta evenimentelor din 7 aprilie?

- Avocatul poate insista asupra respectării unui termen rezonabil în cazurile în care organele trebuie să prezinte un rezultat procesual, fie și preliminar. Însă asta ține de „bucătăria” internă a sistemului de menținere a ordinii, iar legea rezervează oamenilor cu epoleți dreptul de delimitare a unor termene concrete de urmărire penală.

- Europa va afla de faptele de ațîtare a discordiei interetnice în R. Moldova?

- Cîțiva ani în urmă Moldova a fost vizitată de un grup de istorici europeni care au studiat situația și au recomandat eliminarea cursului de „Istoria Românilor” din programul școlar. Eu au opinat că după conținut, caracter și manieră de predare a materialului cursul este sub orice critică, cultivă și trezește vrajbă națională, reprezentînd minoritățile naționale într-o imagine de colonizatori. Aceasta este părerea istoricilor din Consiliul Europei. Recomandările CE sînt prezentate într-o ediție specială. Le-a văzut și ministrul, și istoricii care-l susțin. Aceste materiale sînt prezentate și la Departamentul pentru urmărire penală, care examinează cererile clienților mei. Numai că se întîmplă ceva curios. Atunci cînd este rentabil și convenabil, se face trimitere la valorile europene și se citează din recomandările partenerilor europeni, se afirmă că este absolut inacceptabil și nedemocratic ca acestea să fie ignorate. Dar atunci cînd aceste recomandări sînt incomode, ele pur și simplu sînt trecute cu vederea.

- Cîteva exemple relevante – legea despre egalitatea în șanse și interzicerea simbolurilor comuniste. Cum le comentați în acest context?

- Clasa politică încearcă să recroiască istoria după tiparele proprii, dar mai sînt încă faptele evidente și bunul simț. Și ceea ce este mai important – mai sînt încă în viață martorii acelor evenimente istorice pe care încearcă să le adapteze propriilor interese elita politică. În comunitatea internațională astfel de probleme nu ajung să fie disputate în judecată. Țările dezvoltate ies din situații de conflict prin intermediul democrației dezvoltate. La noi, deocamdată, toate drumurile duc spre judecătorie.